

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 382/21
14.7.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Ђаковић, председника већа, Светлане Павић и др Драгице Попеску, чланова већа, у парници тужиле **АА** из ..., ул. ... бр. ..., део бр. ..., чији је пуномоћник Марко Дадасовић, адвокат из Београда, ул. Кондина бр. 7, против туженог **ББ** из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Марија Кнежевић, адвокат из Београда, ул. Ребеке Вест 72/1, ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о жалби тужиле изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1562/16 од 18.02.2021. године, у седници већа одржаној дана 14.07.2021. године, донео је:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1562/16 од 18.02.2021. године, у ставу првом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1562/16 од 18.02.2021. године, тако да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1562/16 од 18.02.2021. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се измени пресуда Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1917/13 од 04.09.2015. године, у делу вршења родитељског права над малолетном децом ВВ, рођеним године и ГГ, рођеним ... године, тако што ће се малолетна деца странака поверити на старање мајци АА, која ће самостално вршити родитељско право; уредити лични односи малолетне деце са оцем и то тако што ће деца виђати оца сваки други викенд од петка од 16,00 часова до недеље до 16,00 часова, сваке среде, сваки рођендан оца и сваки други рођендан деце, на сам дан рођендана од 09,00 часова од 20,00 часова, крсну славу оца од 09,00 до 09,00 часова наредног дана, месец дана летњег распуста од 01.08. од 09,00 часова до 31.08. до 20,00 часова и другу половину зимског распуста и

обавезати отац ББ да на име свог доприноса за издржавање заједничке деце малолетних ВВ и ГГ плаћа месечно износ од по 8.000,00 динара, за свако дете, укупно 16.000,00 динара, почев од 23.09.2016. године, па убудуће, сваког 01. до 05. у месецу за текући месец, исплатама на текући рачун законском заступнику-мајци. Ставом другим изреке обавезана је тужила да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 97.500,00 динара, у року од 15 дана.

Против наведене пресуде тужила је благовремено изјавила жалбу, побијајући је из свих законом прописаних разлога.

Апелациони суд у Београду је испитао првостепену пресуду у границама законских овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11 са свим изменама и допунама) и оценио да је жалба тужиле делимично основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из одредбе члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које повреде овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити другим повредама поступка које би биле битне. Изрека пресуде је јасна и разумљива, не противречи себи ни разлозима датим у њој, у пресуди је наведено довољно разлога о свим битним чињеницама, па се њена законитост и правилност могу испитати, због чега се неосновано жалбом тужиле указује да је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из тачке 12 наведене законске одредбе.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су биле у браку који је разведен пресудом Трећег основног суда у Београду П2 бр. 1917/13 од 04.09.2015. године. Истом одлуком су њихова заједничка деца поверена на старање оцу, који самостално врши родитељско право. Годину дана након тога, односно дана 23.09.2016. године, тужила је поднела тужбу у предметној правној ствари тражећи измену пресуде у делу вршења родитељског права јер су се према њеним наводима промениле околности, као и потребе деце која су изузетно везана за њу и поред које осећају емоционални и психички мир. Тужени је овакве наводе током поступка пред првостепеним судом оспорио, наводећи да се нису промениле околности од доношења претходне одлуке, а жеља деце је да са њим живе и да мајку редовно виђају. Према мишљењу органа старатељства од 16.05.2017. године, малолетна деца су здрава и уредног психичког развоја, дружељубива, комуникативна, али у великој мери су инволвирана у пролонгирани родитељски конфликт. Приликом разговора у домаћинству оца, малолетни ВВ је самоиницијативно истакао да жели да живи са оцем, те да се стиче утисак да мајчина реакција на овакве његове изјаве додатно отуђује дете јер он кроз плач наводи "Мама се љути шта год да кажем". Своју жељу потврђује и у домаћинству мајке јер жели "да све буде као сад". Малолетни ГГ има позитивнији однос према мајци, наводи да би понекад волео да остане дуже време код мајке, али је сагласан са братом изјашњавајући се "како брат каже". Чињеница да деца доминантно бораве код оца доприноси да деца испољавају већу приврженост оцу и адаптирани су на тренутно животно окружење, па у овом тренутку измена одлуке о вршењу родитељског права није у интересу деце. Дописом од 04.08.2017. године, орган старатељства је обавестио суд да су деца изразила јасну, недвосмислену и аутентичну жељу да наставе да живе у домаћинству оца, који је процењен као подобан да

самостално врши родитељско право. У октобру 2017. године, тужиља је самоиницијативно довела малолетног ГГ у просторије органа старатељства да би се са њим обавио разговор на тему његовог преласка код ње. Тада је поновљен поступак процене родитељске подобности и поново констатовано да деца имају близак однос са оцем и у његовом присуству се понашају слободно и спонтано, не манифестују било какву врсту страха у односу на оца, већ испољавају већу сигурност и опуштеност када је он ту, него приликом индивидуалних разговора, што указује да се осећају заштићено са његове стране. Малолетни ВВ веома тешко емотивно доживљава пролонгирани родитељски конфликт и чињеницу да је поново принуђен да разговара на ту тему, али упркос томе отворен је у комуникацији за јасне и аутентичне разговоре. Наводи да му је лепо код мајке, али жели да све остане како јесте, да живи са оцем и виђа мајку. Малолетни ГГ је изразио жељу да живи код мајке, а код оца му ништа не смета, као и да је раније рекао да жели да живи код тате због брата који би му недостајао. Орган старатељства је остао при раније достављеном налазу према коме нема услова за измену одлуке у вршењу родитељског права, истакавши дужину трајања судских поступака, инволвираност деце у исте, те да је за њихов даљи развој од пресудне важности стабилно и мирно породично окружење. Такође, међусобно одвајање деце би представљало нови стресни догађај, који не води смиривању тензије и стабилизацији односа, а доведено је у питање да ли је актуелни став малолетног ГГ независно формиран или је под утицајем мајке. У наставку поступка дошло је до промене водитеља случаја и након спровођења поновног и комплетног поступка достављено је мишљење да су се створили услови за измену одлуке о поверавању малолетне деце, јер су родитељски капацитети мајке процењени као адекватни, те да она у дужем временском периоду има непромењену мотивацију да преузме бригу о деци, па је након оваквог извештаја Центра за социјални рад донета привремена мера да деца буду поверена мајци, међутим, иста није могла бити реализована, јер иако је тужени довео децу тужиљи у поступку принудног извршења, деца су побегла и вратила се оцу. Из изјашњења Центра за социјални рад произлази да је малолетни ВВ уредног развоја и функционисања. Током поступка завршио је основну школу и сада похађа ... разред средње школе, па имајући у виду његову зрелост, он је способен да самостално изрази своју вољу и одлучи шта је за њега добро и где му је боље. Децидан је у одлуци да живи са оцем, док у погледу малолетног ГГ нису се створили услови за доношење коначне одлуке, с обзиром да је неопходно да се он укључи у психолошки третман.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања по оцени првостепеног суда у конкретном случају не постоји основ за измену одлуке у вршењу родитељског права. Наиме, током поступка утврђено је да се у овом случају нису измениле околности које би за последицу имале измену одлуке о вршењу родитељског права јер отац поседује природну мотивисаност за родитељство и висок степен одговорности, добре капацитете да препозна потребе деце и да те потребе на адекватан начин задовољи. Он нема негативан став према мајци деце, али је свестан да она компромитује родитељско поступање и угрожава децу. Оцена суда је да тужени следи аутентичну родитељску потребу, а то је да обезбеди деци оптимум развојних услова, да их заштити, поштујући жељу деце. С друге стране, у постојећим условима од стране мајке нису адекватно препознате и задовољене развојне потребе деце и захтеви деце, што угрожавајуће делује на њихов развој и формирање личности, посебно са аспекта емоционалног и социјалног сазревања. У односу на своје поступке и понашање мајка не испољава одговарајући увид и критичност код деце, те узрокује узнемиреност, емоционални

дисбаланс и страх. Упркос озбиљним поремећајима у односима између мајке и деце, великог отпора контактима са мајком до кога је дошло током поступка принудног извршења предаје деце, тужиља није наставила да реализује личне контакте са децом, већ је инститирала на поступку извршења привремене мере којим је тражила предају малолетне деце. Такође, током поступка предочено је тужиљи да је њена обавеза да учествује у издржавању деце у складу са пресудом чију измену тражи, међутим, тужиља протекле четири године није учествовала у издржавању деце, услед чега је отац покренуо извршни поступак. Изјашњење тужиље којим настоји да своје поступање оправда инсистирањем на тужбеном захтеву, имајући у виду дужину трајања поступка и узраст деце, говори у прилог закључку да она није у стању да сагледа сопствену одговорност и свој допринос конфликтним релацијама са синовима, те да она нема увид у своје неадекватно родитељско понашање, нити је спремна да своје понашање коригује. Најзад тужена није способна да интересу деце да се поступак оконча да приоритет у односу на лични интерес и своју жељу да се судска одлука измени, иако имајући у виду узраст деце, њена реализација објективно није могућа, па је применом одредаба члана 60 став 1, 77 став 3, 266 став 1 и 272 Породичног закона, одлучио као у изреци.

При томе, првостепени суд је посебно ценио налаз и мишљење органа старатељства од 30.11.2020. године, према коме је процена водитеља случаја да се деца изјашњавају да желе да живе са оцем, јер је отац појачао свој утицај на децу заједно са својим родитељима. Наведеним мишљењем се занемарује чињеница да је мајка, овде тужиља малолетног ГГ самоиницијативно одвела у орган старатељства без да је о томе обавестила туженог који самостално врши родитељско право. Такође, пренебрегава се чињеница да је малолетни ВВ пред пунолетством и да он самостално може да изрази жељу са којим родитељем жели да живи, а исти је децидан у томе да жели да остане са оцем. С друге стране, изјашњење малолетног ГГ не може да се уважи, нарочито имајући у виду да се и Центар за социјални рад изјаснио да одлука о томе није коначна и да малолетни ГГ треба да се подвргне психолошком третману.

Оцењујући наводе жалбе тужиље, Апелациони суд у Београду налази да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку јасне и довољне разлоге које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Наиме, одредбом члана 6 став 1 Породичног закона, прописано је да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета, у свим активностима које се тичу детета, док је одредбом члана 77 став 3 истог Закона прописано да један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда, кад родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права, а одредбом члана 266 став 1 истог закона прописано да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

У конкретном случају, правоснажном пресудом првостепеног суда П2 бр. 1917/13 од 04.09.2015. године малолетна деца парничних странака су додељена оцу на вршење родитељског права, са којом одлуком се тужиља сагласила пошто се одрекла права на жалбу, а годину дана након тога поднела тужбу за измену ове одлуке наводећи

да су се промениле околности од доношења претходне одлуке пошто су деца приврженија њој. Према мишљењу органа старатељства од 2017. године, произлази деца нису показала жељу да живе са мајком већ да желе само да је виђају. Малолетни ВВ је самоиницијативно истакао да жели да живи са оцем, док је малолетни ГГ сагласан са братом изјашњавајући се како брат каже, те чињенице да деца доминантно бораве код оца доприноси да деца испољавају већу приврженост оцу и адаптираност на тренутно животно окружење те да измена одлуке о вршењу родитељског права није у интересу деце. У наставку поступка је дошло до промене водитеља случаја и након спровођења поновног комплетног поступка достављено је мишљење да су се створили услови за измену одлуке о поверавању малолетне деце, јер су родитељски капацитети мајке оцењени као адекватни и да она у дужем временском периоду има непромењену мотивацију да преузме бригу о деци. Резултат оваквог налаза Центра за социјални рад је било доношење привремене мере да деца одмах пређу код мајке, међутим, привремена мера која није могла бити реализована, јер су деца побегла од мајке и вратила се оцу. Надаље, из налаза и мишљења органа старатељства од 30.11.2020. године, произилази да имајући у виду узраст малолетног ВВ и степен формираности личности, ниво идентификације са оцем, треба уважити његово мишљење и донети коначну одлуку да се поверава оцу на самостално вршење родитељског права, док са друге стране изјашњење малолетног ГГ који је изјавио да жели да живи са мајком се не може уважити, јер се не може сматрати аутентичним, па се још нису стекли услови за доношење коначне пресуде, када је у питању вршење родитељског права над малолетним Луком, будући да је потребно да се он укључи у психолошки третман, као и да се предузму мере према оцу.

Имајући у виду мишљење и жељу малолетних ВВ и ГГ, који су били доследни у изјави да желе да живе са оцем, те и полазећи од њиховог узраста и чињеницу да малолетни ВВ суверено одлучује са којим ће родитељем да живи, као и обавезу суда да се у оваквој врсти спорова руководи најбољим интересом деце и по налажењу Апелациног суда правилан је закључак првостепеног суда да је отац подобнији да настави бригу о деци, имајући у виду контакт са децом који је грађен континуирано кроз вишегодишње бављене децом, способнији је да препозна интерес деце, реално процени њихове потребе и потенцијале, због чега нису испуњени услови за измену одлуке о поверавању малолетне деце мајци на самостално вршење родитељског права.

Због тога су неосновани наводи жалбе тужиле да је побијана одлука донета на бази погрешно утврђених чињеница у прилог чему говори то да је у једној фази поступка суд донео решење о поверавању деце мајци, а да је по окончању поступка донео одлуку којом одбија тужбени захтев тужиле за измену одлуке, иако сви извештаји стручног тела говоре у прилог томе да тужилца поседује објективне и субјективне капацитете да задовољи потребе своје деце. Наиме, неспорно је да тужилца има субјективне и објективне капацитете као родитељ, због чега би самостално могла вршити родитељско право. Међутим, налази Центра за социјални рад указују да је тужени подобнији родитељ, а што је утврђивано у претходном поступку у коме је донета одлука чија се измена тражи у овој правној ствари. У оваквој врсти поступка суд испитује да ли су се промениле околности које би компромитовале туженог као оца који самостално врши родитељско право, односно да је мајка у овом моменту родитељ који ће у бољем интересу деце вршити родитељско право. У овом случају оба детета су била доследна у својим изјавама да је боље да живе са оцем, а да мајку редовно виђају.

Околност да је мишљење органа старатељства у току поступка било да треба променити одлуку у овом случају, те да децу треба поверити мајци се није показало адекватним, с обзиром да је по таквом налазу Центра за социјални рад одређена привремена мера која није могла бити реализована, с обзиром на то да су деца побегла од мајке и вратила се оцу, те и да је након тога однос малолетног ВВ са мајком захладнео, говори у прилог закључку да су се деца на јасан начин изјаснила да не желе да живе код мајке, због чега и по налажењу овог суда измена одлуке о вршењу родитељског права није у интересу деце.

С друге стране, деца годинама уназад бораве код оца, па је нормално да деца испољавају већу приврженост оцу и адаптирани су на тренутно животно окружење, да је отац подобан да настави бригу о деци, имајући у виду контакт са децом који је грађен континуирано кроз вишегодишње бављене децом, способнији је да препозна интерес деце, реално процени њихове потребе и потенцијале. Такође, завршни закључак центра је да малолетни ВВ који је пред пунолетством у сваком случају треба да остане да живи са оцем јер се он самоиницијативно изјаснио у томе, док за малолетног ГГ још нису створени услови за коначну одлуку, с обзиром да је неопходно да исти буде подвргнут психолошком третману, што све указује и да у односу на малолетног ГГ нису се створили услови за измену одлуке о поверавању малолетне деце, како је то правилно оценио првостепени суд.

Како се ни другим наводима жалбе тужиље не доводи у сумњу законитост и правилност побијане пресуде у потврђујућем делу, то је овај суд на основу одредбе члана 390 ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Међутим, одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу другом изреке ожалбене пресуде по налажењу овог суда донета је погрешном применом одредбе члана 207 Породичног закона, на шта основано указује садржај жалбе тужиље. Наиме, имајући у виду да се ради о статусном спору који се тиче вршење родитељског права над малолетном децом, Апелациони суд налази да у оваквим споровима свака странка треба да сноси своје трошкове парничног поступка, због чега је у смислу одредбе члана 401 став 3 ЗПП, преиначио решење о трошковима и одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Зорица Ђаковић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић

А.Ј.

Д-на: Предмет доставити Трећем основном суду у Београду.